

Ob slovesu Gospodovega leta 1945 in prihodu novega l. 1946 je prav, da pogledamo nazaj v preteklo leto, nato pa skušamo načrtovati pot v novem letu, kolikor nam je to mogoče in potrebno.

I.

V preteklem letu so se dogodile stvari, ki so odločilnega pomena za dolgo dobo. Konec strahotne svetovne vojske je postal obenem tudi začetek nove dobe in nove ureditve razmer na svetu in posebej še v naši domovini Sloveniji in Jugoslaviji. Vojska je pustošila štiri leta tudi našo domačo zemljo, povzročila nešteto smrtnih žrtev, ne samo odraslih mož in fantov, ampak tudi žena in otrok. Razrušena so mesta in vasi, javne in privatne naprave, uničene zaloge najvažnejših življenjskih potrebščin. Vojska je končana. Sovražna okupacija naše domovine je prenehala. Fašistične sile, ki so nameravale naš narod uničiti in ga iztrebiti, so se zlomile in zrušile. Naš narod je rešen njihovega strašnega pritiska, nasilja in groženj. Naš narod bo kljub velikim žrtvam in trpljenju ostal in živel. Zopet poslušaj besedo božjo v domačem jeziku, počni brez strahu cerkve in prejemi sv. zakramente. Ni sicer še ves združen v mejah ene skupne domovine, a upajmo, da se bo tudi ta srčna želja in pravična zahteva slehernega Slovenca izpolnila. Ali ni to velika dobrota, ki nam jo je to leto prineslo, za katero se Bogu, ki vodi usodo sveta in narodov, moremo in moramo ob koncu tega leta iz srca zahvaliti? - Poseben vzrok za zahvalo imate tudi tisti sobratje, ki ste prvi skusili vso težo nasilja in preganjanja nemškega okupatorja in s trpljenjem izpričali zvestobo svojemu duhovskemu poklicu in zvestobo slovenskemu narodu. Zakaj po izrecnih izjavah okupatorjev samih, ste prav zaradi zvestobe svojemu narodu, ker ste bili glavna opora zavednosti našega naroda, morali iti skozi ječe, pretrpeti vsakovrstno poniževanje in zasmehovanje in zapustiti svojo ožjo domovino. Ali se ne boste vi ob koncu tega leta

znova zahvalili Bogu, da Vam je dal srečno prestati to preiskušnjo svojega duhovniškega poslanstva in dela za svoj narod?

Strašne so rane, ki jih je zadajal sovražnik med štiriletno okupacijo našemu narodu in naši domovini. Njegov najhujši zločin pa je ta, da se mu je posrečilo razdvojiti naš narod in nahujskati brata zoper brata. Nedvomno je, da je tudi ta del naroda izvzemši redke posameznike mrzil fašističnega zavojevalca in se mu nameraval ob ugodnem trenutku upreti s silo, a dejansko se je le dal zapeljati v boj proti onemu delu, ki je takoj v začetku prešel v oboroženo akcijo. Z izrabljanjem verskega prepričanja, ki je bilo v naši preteklosti preveč povezano s politično-strankarsko opredelitvijo, je pritegnil okupator en del naroda s precejšnjim številom duhovnikov tako, da ga je vodil v boj proti drugemu delu, ki si je takoj v začetku okupacije zastavil nalogo boriti se do kraja proti okupatorju, osvoboditi našo domovino in prispevati znaten delež k velikanskemu naporu zaveznikov, da se stre fašistično nasilje nad narodi Evrope in vsega sveta. Kakor je pokazalo ravnanje katoličanov in njihov z nekatoličani združen odpor proti fašističnemu zavojevalcu v drugih deželah, je bila v tem primeru neosnovana razlaga papeževih besed, na katere so se pri nas sklicevali zagovorniki tega početja. Nepopisno gorje in strašno sovraštvo je rodilo tudi ovajanje svojih nasprotnikov okupatorju, ki je s posmehom in zlobnim veseljem pošiljal naše rojake v ječe in taborišča in na morišča. Ostro obsodbo zasluži - da nekrščansko postopanje, da so nazadnje tudi naši rojaki v imenu obrambe vere morili brez sodnega postopka in brez zadnje verske tolažbe kar vprek tiste, ki so jim bili ovadeni kot pripadniki osvobodilnega gibanja. Kristjani ne smejo tako ravnati niti v času najhujšega preganjanja vere. Žal so tudi nekateri duhovniki v neki napačni, slepi gorečnosti izgubili pravi krščanski čut in so, ne le da niso nastopili proti takemu postopanju in svarili pred njim, celo opravičevali če ne še bodrili k takemu delu in se ga udeleževali. Ni jih vodilo potrpežljivo in vztrajno zaupanje v božjo previdnost, ampak bolj predrzna misel, kakor da je

predvsem od njihovega lastnega posvetnega in s strankarskim mišljenjem prepojenega prizadevanja odvisna ohranitev in rast božjega kraljestva med našim ljudstvom. Ljubezen, prva krščanska krepost, ki ne pozna mej (proximorum caritas limitum ignara - Pij XII.) se je v njih sprevrgla v sovraštvo in posnemanje metod nevernikov.

Nismo sodniki nad subjektivno vestjo posameznikov in voditeljev tega početja - Bog je sodnik; lahko pa danes vsakdo vidi, kako je bilo vse to početje usodno zgrešeno in kako kruto se je ta nenaravna, protinarodna, neiskrena in nemoralna zveza maščevala in koliko nepreglednega gorja je prizadejala tudi premnogim nedolžnim udom našega naroda.

Ko se tega sedaj ob koncu leta z bridkostjo spominjamo in obžalujemo, ne bomo nehali prositi Kneza miru, naj z močjo svoje milosti razsvetljuje in usmerja naše misli in naša srca, da bodo pripravljena s ponižnim priznanjem svojih napak in z vsem naporom svojih sil, nesebično in požrtvovalno služiti svojemu narodu in svoji domovini. Ne bomo nehali prositi naj On, ki ima človeška srca v svoji oblasti in pomirja njegove viharje, kakor je pomiril vihar na morju, umiri in ublaži strastno hlepenje po maščevanju ter navdahne misli velikodušnosti, kar je posebna odlika zmagovalca in znak v trpljenju preiskkušenega in očiščenega plemenitega človeka.

II.

Ne vemo, kako se bodo v prihodnjem letu razvijale in urejevale razmere po svetu in v naši domovini. Vemo pa, da božja Previdnost ostane in bdi nad nami in da mora naše zaupanje vanjo biti brezmejno in brezpogojno. Vemo tudi, da naša domovina ostane svobodna in da ji moramo ohraniti ljubezen in zvestobo, naj bodo razmere takšne ali drugačne bolj ali manj po naših željah urejene. Vemo tudi, da nam negotovost, skrb ali bojazen, kaj nam prinese prihodnje leto, ne sme niti za trenutek hromiti volje za izvrševanje našega duhovnega, versko-moralnega poslanstva med svojim narodom. Vemo, da nam nobeno trpljenje ali ovira ne sme skaliti ali vzeti onega najglobljega miru srca, ki ga svet ne more dati in proti naši volji ne vzeti, miru, ki

ga je v sveti božični noči prinesel človeštvu Kristus, Odrašenik sveta s tem, da nas je osvobodil in nas še vedno rešuje krivde in zavesti greha in nam daje prijateljstvo in otroško zaupanje v nebeškega Očeta ter nam kaže svetlo pot skozi časno življenje na tem svetu v večno domovino v nebesih. Če bomo v svojem srcu ohranili ta mir in ga vernikom posredovali, se nam ni treba bati ničesar, naj se zgodi karkoli.

Zato, dragi sobratje, gojimo predvsem "notranjega človeka", ki se oblikuje v Kristusu Jezusu, razsvetljen po njegovem nauku in vžgan od njegove ljubezni do nebeškega Očeta in do človeštva. Le če bo razsvetljevala našo notranjost, našo dušo luč Njegovega nauka in vnemala naša srca Njegova neizmerna ljubezen, bomo luč sveta" (Mat 5, 14), sonce ki sveti in greje človeška srca, pa naj bodo zunanje razmere kakršnekoli.

Iz ljudstva vzeti in za ljudstvo postavljeni" in iis quae sunt ad Deum", se zavedajmo, da čujemo nad dušami vernikov in bomo zato dajali odgovor (cfr Hebr 13). Molitev in žrtev, ki jima zajemamo pobudo in zmisel iz najvišje žrtve Kristusove v vsakdanji daritvi sv. maše, naj oživljata vse naše delo. Naše poslanstvo je "praedicare Christum et hunc crucifixum" s ponižnostjo, krotkostjo in ljubeznijo, pa tudi z neutrudljivo stanovitnostjo. Temu nauku ne bomo samovoljno pridevali svojih individualnih domnev sodb ali dognanj o svetnih ali zunanjih zadevah, katere urejevati so poklicani drugi, še manj pa bomo porabljali oznanjevanje nauka za snovanje kakršnihkoli posebnih svetnih ciljev ali zbujanje strankarskih nasprotstev med narodom. Z vso vestnostjo in s čutom odgovornosti, v živi veri, da nas posluša in vodi Kristus, najvišji pastir naših duš, pripravljajmo svoje pridige in razlago krščanskega nauka posebno otrokom in krščanski mladini.

(Naš poklic je, da smo oskrbniki in delivci božjih skrivnosti (1 Kc 4, 1 sl.) Kristus v Cerkvi, Kristus navzoč v naših cerkvah je vir in središče teh skrivnosti. Z živo vero in ljubeznijo ter z resno zavestjo odgovornosti pred Bogom izvršujemo to svojo službo! Tako se ne bo moglo nikoli dogoditi, da bi pri delitvi zakramenta sv. pokore mogli

kdaj misliti ali govoriti o kakšnih čisto posvetnih zadevah in če bi verniki o tem hoteli govoriti bodisi iz negotovosti vesti ali iz drugih vzrokov, jih bomo pomirili ali zavrnil, da to ne spada v spovednico. Posebno skrb pa bomo posvetili, da se bodo verniki z živo vero zbirali okrog Jezusa v tabernaklju, se pobožno in zvesto udeleževali daritve sv. maše in prejemale sv. obhajilo. Zato bomo skrbeli za čim lepšo službo božjo, lepo cerkveno petje in okrašeno cerkev posebno ob različnih slovesnostih. Sami pa bomo iz sv. maše in molitve pred Jezusom v tabernaklju črpali tudi modrost, ki nam bo vedno kazala na bistveni cilj našega poslanstva, rešitev duš in njih življenje z Bogom, ter nas varovala pred človeško, posvetno modrostjo in njenimi sredstvi v izvrševanju naše duhovne službe. Če bomo vse svoje sile posvetili duhovnemu blagru vernikov, nam ne bo treba gojiti pretiranih skrbi "kaj bomo jedli, kaj pili ali s čim se oblačili": hvaležnost vernikov bo za to poskrbela v zameno za duhovne dobrote, ki jih bodo po našem posredovanju deležna.

.....

Naša domovina, demokratična ljudska republika Jugoslavija se sedaj dviga iz ruševin vojne in se na novo ureja. Ustava, ki se pripravlja, bo dala temelje za novo politično, socialno, gospodarsko in kulturno življenje. V načrtu ustave je tudi ločitev Cerkve od države. Zaupamo v slovesna zagotovila voditeljev naše države, da bo zajamčena in zavarovana svoboda vesti in verskega udejstvovanja. Upamo, da se zavedajo, kako velikega pomena je nemoteno versko življenje in neovirana krščanska vzgoja prav za najvažnejše državljanske kreposti nesebičnosti, požrtvovalnosti, poštenosti in vestnosti in resnične notranje in zunanje socialne pravičnosti in ljubezni, ko ne kroti sebičnih nagonov, ki so v vsakem človeku, le strah pred kaznijo, ki se ji je tolikrat mogoče izogniti, ampak zavest odgovornosti pred Bogom, ki "preiskuje srca in obisti" vsakogar. V vsakršnih razmerah ostane, dragi sobratje, naše bistveno poslanstvo in naša naloga, z milostjo božjo si prizadevati čeprav morda v težjih okoliščinah in z večjimi žrtvami skrbeti za duhovni blagor vernikov za rast njihovih kreposti tako, da

bodo zgled in vzor tudi tistim, ki ne verujejo. To nam nalaga tudi, da na noben način ne z besedo ne z delom ne vplivamo na vernike državljanse, da bi stali ob strani in se ne posluževali pravic ali vršili dolžnosti, ki jih jim daje ali nalaga načelo ljudske oblasti ali jamči ustava za skupne cilje obnove ali graditve novega reda. Nasprotno jih prav iz ljubezni do njih in do domovine brez vsake politično strankarske misli nagibajmo naj z vnemo sodelujejo, in jih opominjajmo, da naj bodo vsem zgled v delavnosti, poštenosti, nesebičnosti, požrtvovalnosti in medsedbojni pomoči, ker so le te kreposti jamstvo za resnično obnovo domovine.

Stopimo, dragi sobratje, v novo leto z zavestjo, da je od pravega pojmovanja in izvrševanja našega poslanstva močno odvisna tako potrebna obnova duš in src v naši dragi domovini. Utrdimo svoj pogum z živim zaupanjem v Božje previdnost, da bomo tudi v novih razmerah razsvetljeni po Kristusovem nauku in užgani od Njegove ljubezni vodili srca h Kristusu Odrešeniku sveta. Zavedajmo se: Če bo trpljenje Kristusov v nas obilno, bo po Kristusu obilna tudi naša tolažba (2 Kor 1, 5).